

تغییر قبله

کلید واژه:

پرسش: اگر **قدیس** و **فلسطین** مال مسلمانان است، چرا حضرت **رسول اکرم(ص)** تغییر قبله دادند، مگر این کار به دلیل تمسخر **یهودیان** نبود؟
پاسخ: این سخن درست است که بیت المقدس مدتی **قبله مسلمانان** بود که در سال دهم هجرت قبله مسلمانان از آن مکان به " کعبه " تغییر یافت. اما در حکمت این تغییر باید گفت: با توجه به این که کعبه متعلق به اعراب و مورد احترامشان بود، نماز خواندن به سمت بیت المقدس تعبد و ایمان خاصی را می طلبید و می توانست **درجه ایمان** و تسلیم اعرابی را که مسلمان می شدند، نشان دهد و **مؤمن واقعی** را از سایرین جدا کند؛

فهرست مندرجات

- ۱ - مقدمه
- ۲ - قبله اول مسلمین
- ۳ - علت تغییر قبله
 - ۳.۱ - کعبه مکان مبارک
 - ۳.۲ - اولین خانه برای عبادت عمومی
 - ۳.۲ - حضرت آدم بنا کننده کعبه
- ۴ - علت موقتی بودن قبله اول
 - ۴.۱ - خدا کردن مؤمن واقعی از غیر واقعی
 - ۴.۲ - تثبیت عقیده توحید و مبارزه با بت پرستی
- ۵ - بهانه جوی یهودیادان
- ۶ - اسلام در راستای ادیان الهی
- ۷ - دلیل تعلق داشتن قدیس به مسلمانان
 - ۷.۱ - اولاً
 - ۷.۲ - ثانیاً
 - ۷.۳ - ثالثاً
- ۸ - بانویس
- ۹ - منبع

مقدمه

قدس و منطقه **فلسطین** متعلق به مردم آن سرزمین است، قبل از نقشه استعماری انگلستان و گسیل **یهودیان صهیونیست** از خارج به آن مکان اکثریت قاطع مردم **فلسطین**، **مسلمان** بودند، و دومین جمعیت دینی از آن مسیحیان بود، یهودیان در ردیف سوم قرار داشتند و آن هم با جمعیتی کمتر از ۵٪.
هر یک از این سه دین، **اسلام**، **مسیحیت** و **یهود**، در منطقه **فلسطین** مکان های مقدسی دارند که در جای خود محترم است و مسلمانان آن ها را حرمت می نهند و در طول **تاریخ اسلامی** نشان داده اند که زندگی مسالمت آمیز با پیروان دیگر ادیان و حرمت نهادن به مقدساتشان، سیره آنان است.

قبله اول مسلمین

این سخن درست است که **بیت المقدس** مدتی **قبله** مسلمانان بود که در سال **دوم هجرت** قبله مسلمانان از آن مکان به " **کعبه** " تغییر یافت. در این شکی نیست.

علت تغییر قبله

اما چرا قبله مسلمانان از بیت المقدس به کعبه تغییر یافت؟ در این حکمتی وجود دارد که در ذیل بیان می گردد، لیکن این دلیل نمی توان باشد که **بیت المقدس** به مسلمانان تعلق نداشته باشد. توضیح این که:

← کعبه مکان مبارک

بر اساس آیات و روایات ، کعبه از زمان پیرایش زمینی و خلقت آدم ابوالشیر مکانی مبارک و مورد عنایت خداوندی بوده است.

← اولین خانه برای عبادت عمومی

قرآن می گوید: "إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ؛
[۱] [سوره آل عمران، آیه ۹۶](#)

اولین خانه ای که برای عبادت عموم مردم اختصاص یافت، خانه ای در مکه (کعبه) که مبارک و مایه هدایت جهانیان است."

← حضرت آدم بنا کننده کعبه

به مقتضای برخی روایات حضرت آدم کعبه را بنا کرد و خود بر گرد آن طواف نمود.

[۲] [اصول کافی، شیخ کلینی، ج ۴، ص ۱۸۹](#)

بر این اساس، بدون شک اهمیت کعبه و قدمت آن بیش از " بیت المقدس " و [مسجد الاقصی](#) است و از این رو برای قبله قرار گرفتن سزاوارتر است،

علت موقتی بودن قبله اول

لیکن به خاطر مصالحی در اوایل ظهور اسلام ، به طور موقت بیت المقدس به عنوان قبله مسلمانان قرار گرفت. از جمله:

← جدا کردن مؤمن واقعی از غیر واقعی

با توجه به این که کعبه متعلق به اعراب و مورد احترامشان بود، نماز خواندن به سمت بیت المقدس تعبد و ایمان خاصی را می طلبید و می توانست درجه ایمان و تسلیم اعرابی را که مسلمان می شدند، نشان دهد و مؤمن واقعی را از سایرین جدا کند؛ یعنی در واقع یک آزمون برای سنجش ایمان افراد بود. در این باره قرآن می گوید: "وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعِ الرَّسُولَ مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلَيَّ عَقْبَيْهِ

[۳] [سوره بقره، آیه ۱۴۳](#)

آن قبله ای را که قبلاً بر آن بودی ما تنها برای این قرار دادیم که افرادی را که از پیامبر تبعیت می کنند، از آنان که به گذشته خود باز می گردند، مشخص کنیم."

← تثبیت عقیده توحید و مبارزه با بت پرستی

در آن زمان، مکان بت های اصلی مشرکان و پرستش بت ها، کعبه بود، اولین و مهم ترین پیام دین اسلام مبارزه با بت پرستی و دعوت به پرستش خدای یگانه نادیدنی است، بدین جهت اسلام در آغاز برای جلوگیری از هر گونه توجه به بت ها و تثبیت عقیده توحید در اذهان تازه مسلمانان (که اکثراً در گذشته بت پرست بودند)، مسلمانان در عبادتشان موظف شدند به سمت بیت المقدس و مسجد الاقصی که پایگاه دین توحیدی و معتقدان به توحید نماز گزارند تا از شائبه هر گونه توجه به بتها میرا باشند.

به جز این دو حکمت مذکور، حکمت های دیگری نیز این خصوص بیان شده است که به جهت پرهیز از طولانی شدن از ذکر آن ها خودداری می نمایم.

[۴] [تفسیر نمونه، آیت الله ناصر مکارم شیرازی، ج ۱، ص ۴۸۵ و ۴۸۶](#)

بهبان جویی یهودیان

به هر حال حکم قبله قرار گرفتن بیت المقدس از احکام موقتی بوده که به تمام شدن مصلحت موقتش آن حکم نیز به پایان رسید. یهودیان زمان پیامبر(ص) از تغییر قبله ناراحت شدند، آنان در آغاز مسلمانان را سرزنش می کردند که چرا بیت المقدس را قبله خودشان قرار داده اند و به مسلمانان گفتند: شما در داشتن قبله مستقل نیستید؛ و بعد از تحویل قبله به نوعی دیگر خرده گیری می کردند و می گفتند: چرا قبله شما را تغییر دادید.

[۵] [سوره بقره، آیه ۱۴۲](#)

کسانی که بهانه جو باشند، در هر حال چیزی برای بهانه جویی پیدا می کنند.

اسلام در راستای ادیان الهی

حال بعد از بیان این سخن می گوئیم: به فرض پذیرفتیم که به جهت تمسخر یهودیان قبله از بیت المقدس و مسجد الاقصی به مکه و کعبه تغییر کرد، این دلیل نمی شود که بیت المقدس به مسلمانان تعلق نداشته باشد. دین اسلام در راستای ادیان الهی و متکامل ترین آن ها قرار دارد. پیامبر اسلام(ص) خاتم و گل سرسید سلسله پیامبران است. به دستور اسلام مسلمان می بایست به تمامی کتاب های آسمانی پیشین و پیامبران گذشته ایمان داشته باشند (والمؤمنون کل آمن بالله و ملائکته و کتبه و رسله)

بنابراین نباید در اصل ادیان توحیدی با شقاق و جدانگری نظر نمود، بسیاری از چیزهایی که [یهودیان مقدس](#) می شمارند [مسیحیان](#) و مسلمانان نیز [مقدس](#) می شمارند، چون که همه در یک خط هستند، آنان می بایست به حکم دین راستین خود به پیامبر اسلام(ص) ایمان آورند. قدس و مسجد اقصی از قبل مورد احترام یهودیان، سپس مسیحیان بود، مسلمانان هم آن را محترم شمردند و دو جهت تقدس دیگر در فرهنگ اسلامی کسب نمود: یکی [معراج](#) و اسرای پیامبر(ص) از آن جا آغاز شد و دیگر [قبله اول](#) مسلمانان قرار گرفت.

دلیل تعلق داشتن قدس به مسلمانان

حال می گوئیم:
اگر [قدس](#) به [مسلمانان](#) تعلق دارد، بدین جهت است که:

← اولاً

دین اسلام در سیر تکاملی [ادیان ابراهیمی](#) است و [مکان های مقدس](#) در [ادیان توحیدی](#) قبل از اسلام، در نزد آنان مقدس است، بلکه پیروان و وارثان واقعی پیامبران پیشین مسلمانان هستند و به حکم [دین اسلام](#) می بایست مسلمانان به این [مقدسات](#) ارج نهند.

← ثانیاً

در فرهنگ اسلامی دو جهت بر اهمیت و تقدس [مسجد الاقصی](#) و بیت المقدس افزوده شد، یکی واقعه [معراج](#) و اسری و دومی اولین قبله مسلمانان بودن.

← ثالثاً

ساکنان فلسطین که در آغاز یهودی بودند، سپس به دین حضرت مسیح و بعدها به دین اسلام گرویدند و قدس به مردمشان تعلق دارد، و آنان مسلمان هستند اکثریت قاطعشان پیرو دین اسلام شدند، دو [دین یهود](#) و [مسیحیت](#) در اقلیتند.

پانویس

۱. [سوره آل عمران، آیه ۹۶](#)
۲. [اصول کافی، شیخ کلینی، ج ۴، ص ۱۸۹](#)
۳. [سوره بقره، آیه ۱۴۳](#)
۴. [تفسیر نمونه، آیت الله ناصر مکارم شیرازی، ج ۱، ص ۴۸۵ و ۴۸۶](#)
۵. [سوره بقره، آیه ۱۴۳](#)
۶. [سوره بقره، آیه ۲۸۵](#)

منبع

[سایت مرکز ملی پاسخگویی به سؤالات دینی](#)

رده‌های این صفحه: [تاریخ اسلام](#) | [تغییر قبله](#)